

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ*

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Υπό

ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ίατροϋ-Ήπιμελητοϋ Κοινωνικῆς Ὑγιεινῆς
Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Τὰ αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος καὶ νοσηρότητος, ἦτοι τῆς ἀπὸ 0-1 ἔτους ἡλικίας του, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, διαίρονται δὲ εἰς δύο κατηγορίας αἰτίων, ἦτοι: 1) εἰς αἰτία ἰατρικῆς φύσεως, καὶ 2) εἰς αἰτία κοινωνικῆς φύσεως.

Ἰατρικῆς φύσεως αἰτία εἶναι τὰ συγγενῆ, τὰ λοιμώδη καὶ τὰ τροφικά. Συγγενῆ αἰτία εἶναι ὅλαι αἱ νόσοι καὶ ἀνωμαλῖαι ποῦ δημιουργοῦνται κατὰ τὴν ἔνδομήτριον ζωὴν τοῦ παιδιοῦ καὶ ἔχουν ἀποτέλεσμα τὴν γέννησιν τούτου νεκροῦ, χωρὶς νὰ προλάβῃ νὰ ἀναπνεύσῃ, καθὼς καὶ τὴν πρόωρον θνησιμότητα τούτων, ἦτοι τὸν θάνατόν των ἐντὸς τῶν πρώτων τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των. Λοιμώδη αἰτία εἶναι ὅλα τὰ λοιμώδη νοσήματα τὰ ὁποῖα θανατώνουν τὰ βρέφη (γρίππη, πνευμονία κλπ.), καὶ τροφικά εἶναι ὅλα τὰ ἐκ τῶν μεμολυσμένων καὶ ἀνθυγιεινῶν τροφῶν δημιουργούμενα νοσήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ταῦτα πάσχουσι καὶ ἀποθνήσκουν, ὡς ἐντερίτιδες, δυσεντερία, διάρροιαι κλπ.

Κατωτέρω παρατίθεται πῖναξ ὁ ὁποῖος δεῖκνύει τὰ αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ ἔτη 1925-1931.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης προπολεμικῶς ἀνῆρχετο παρ' ἡμῖν εἰς 120^ο/100 περίπου, ἐνῶ σήμερον αὕτη κυμαίνεται εἰς 50-55^ο/100, χάρις εἰς τὴν ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὄρους ὑγιεινῆς ἀνατροφῆς καὶ περίθαλψιν τῶν βρεφῶν.

Πῖναξ διὰ εἰδικὴν αἰτίαν θανάτου βρεφῶν ἡλικίας 0-1 ἐτῶν κατὰ τὰ ἔτη 1925-1931

A/a	Αἰτία θανάτου	Ποσοστὸν
1.	Διάρροια, ἐντερίτις	31.13
2.	Ἀδυναμία ἐκ γενετῆς	19.61
3.	Λοιμώδεις νόσοι	16.93
4.	Αἰτία ἀγνωστοὶ ἢ ἀκαθόριστοι	11.35
5.	Ἔτεροι νόσοι ἀναπνευστικοῦ	9.65
6.	Πνευμονία-βρογχίτις	6.12
7.	Ἔτεροι νόσοι	5.60
8.	Νόσοι νευρικοῦ συστήματος	0.61
9.	Θάνατοι βίαιοι καὶ τυχαῖοι	0.48
10.	Νόσοι τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος	0.23
11.	Ἔτεροι νόσοι τοῦ πεπτικοῦ	0.21
12.	Νόσοι κυκλοφορικοῦ συστήματος	0.15

Τὰ κυριώτερα κοινωνικά αἰτία τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἶναι:

1) Ἡ ἀνθυγιεινὴ κατοικία εἰς τὴν ὁποῖαν ζῇ τὸ βρέφος, ἦτοι ἡ κατοικία ἡ ὑγρὰ, ἡ πυκνοκατωχημένη, ἡ ἀνήλιος καὶ κακῶς ἀεριζομένη, ἡ κακῶς προσανατολισμένη καὶ στερουμένη τῶν ἀπαραιτήτων ἐγκαταστάσεων ὑγιεινῆς, ἀποχετεύσεως, ἢ στερουμένη λουτροῦ, ἢ ἀκάθαρτος γενικῶς καὶ ἡ εὐρισκομένη εἰς ἀνθυγιεινὸν περιβάλλον.

Ἡ ἀνθυγιεινὴ κατοικία ἐπιδρᾷ λίαν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ τρυφεροῦ ὄργανισμοῦ τοῦ βρέφους καὶ ἀξάνει τὴν θνησιμότητα καὶ νοσηρότητα τούτου, τὸ ὁποῖον ὅλαι αἱ διεθνεῖς στατιστικαὶ μαρτυροῦσιν, ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἡ βρεφικὴ θνησιμότης σχετίζεται μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν δωματίων τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ οἰκογένεια καὶ ὅτι αὕτη

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δωματίων τῆς κατοικίας ὅπου ζῆ ἡ οἰκογένεια τοῦ βρέφους.

2) Ὁ μέγας ἀριθμὸς τέκνων ἐν τῇ αὐτῇ οἰκογενεῖα, ἦτοι ἡ πολυτεκνία. Καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου στατιστικῶς ἀπεδείχθη ὅτι εἰς πολυτέκνους οἰκογενεῖας πάντοτε σχεδὸν παρουσιάζεται πολὺ μεγαλύτερα ἢ βρεφικὴ θνησιμότης, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ φροντίδες ἀνατροφῆς καὶ ἡ περιποίησις τῶν βρεφῶν εἰς οἰκογενεῖας πολυμελεῖς, αἱ ὁποῖαι συνήθως εἶναι ἄποροι, εἶναι ἀνεπαρεκτεῖς, ἐφ' ὅσον τὰ πρὸς τοῦτο ὀλίγα ὑλικά μέσα κατανομονται εἰς περισσότερα τέκνα.

3) Ἡ ἐνδεῖα καὶ ἡ ἀπορία τῶν γονέων τοῦ βρέφους, συνέπεια τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἔλλειψις εὐνοϊκῶν ὄρων ἀνατροφῆς τοῦ βρέφους, ὡς καθαριότητος, ὑγιεινῆς ἐνδυμασίας ἢ ἔλλειψις καλῆς σιτίσεως καὶ ὁ ὑποσιτισμὸς, ἐπιφέροντα τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀμύνης τοῦ βρεφικοῦ ὄργανισμοῦ, καθιστῶσι τοῦτο εὐάλωτον θύμα τῶν διαφόρων νόσων, εἰς τὰς ὁποίας εὐκόλως ὑποκπτει.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης, ὡς ἀκολουθοῦσα τὰς κοινωνικὰς τάξεις, εἶναι κατὰ πολὺ μέγαν βαθμὸν ἠϋξημένη μεταξὺ τῶν ἀπορωτέρων τάξεων, ἐξ οὗ καὶ ἀποκαλεῖται «ταξικὴ θνησιμότης».

Ἀλλὰ ὁ ὑποσιτισμὸς τοῦ βρέφους καὶ ἡ ἐλάττωματικὴ διατροφή τούτου δυνατόν νὰ ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν μητέρων ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς καλῆς διατροφῆς τοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκην διαφωτίσεως καὶ διδασκαλίας τούτων, ὑφ' ὧν τῶν ὑγειονομικῶν ὀργάνων, καὶ δὴ ὑπὸ τῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ τῶν Μαιῶν, περὶ τὸν ὑγιεινὸν τρόπον διατροφῆς καὶ γενικῶς ἀνατροφῆς τοῦ τέκνου των, πολλάκις δὲ καὶ δι' ἐμπράκτου ἐφαρμογῆς τῶν ὀδηγιῶν των, ὡς καὶ τῶν τοῦ Ἱατροῦ, κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν κατ' οἶκον τοῦ βρέφους, ἢ καὶ ἐν τῷ συμβουλευτικῷ σταθμῷ τῶν ὑγιῶν βρεφῶν.

4) Ἡ ἐξωοικιακὴ ἐργασία τῆς μητρὸς, συνήθως λόγῳ ἀνάγκης πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀπαραιτήτων μέσων τῆς ζωῆς

καὶ συμπλήρωσιν τοῦ ἀνεπαρκοῦς εἰσοδήματος τοῦ συζύγου, ὁπότε ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλείπη τὸ τέκνον τῆς εἰς ξένας χεῖρας, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ἀντικαταστήσωσιν εἰς φροντίδας, στοργὴν καὶ ἀφροσίωσιν καὶ πρὸ πάντων εἰς μητρικὸν θηλασμόν τὴν μητρικὴν ἀγάλην. Ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς μητρὸς ἀπὸ τὸ βρέφος τῆς, ἣτις στερεῖ τοῦτο τῶν μητρικῶν φροντίδων περιθάλψεως καὶ γαλουχίας, ἐπιφέρει αὐξησιν τῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος τούτου, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐξωοικιακὴ ἐργασία μητέρων αἱ ὁποῖαι ἔχουσι βρέφη ἀποτελεῖ πράγματι δυστυχίαν καὶ διὰ τὴν μητέρα καὶ διὰ τὸ βρέφος τῆς.

5) Ἡ βαρεῖα καὶ ἀνθυγιεινὴ ἐργασία τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαρκείαν τῆς ἐγκυμοσύνης, διότι συντελεῖ αὐτῇ, ἵνα γεννῶνται παιδιὰ ἐλλειποβαρῆ, μὲ μικρότερον μῆκος, καὶ γενικῶς ἀδυναμικὰ καὶ μὲ μειωμένην ζωτικότητα αὐτῶν εἰς τὴν μετέπειτα ζωὴν των τοῦτο. Διαπιστωθὲν ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἐρευνητῶν, συνετέλεσεν ὥστε νὰ ληφθῶσιν εὐεργετικὰ μέτρα ὑγιεινῆς καὶ ἀναπαύσεως τῶν ἐργαζομένων ἐγκύων ὑπὸ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ὡς εἶναι αἱ ἄδειαι ἀναπαύσεως πρὸ τοῦ τοκετοῦ καὶ μετὰ τοῦτον, καὶ ἡ εὐνοϊκὴ μεταχείρισις κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς πρὸς ἀποφυγὴν καὶ πρόληψιν τῶν ἐκ τῆς ἀνθυγιεινῆς καὶ βαρείας ἐργασίας δυσμενῶν συνεπειῶν καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν καὶ διὰ τὸ μέλλον νὰ γεννηθῇ βρέφος.

6) Ὁ ἀλκοολισμὸς τῶν γονέων, καὶ δὴ τῆς μητρὸς, καθ' ὅσον διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, τὸ ὁποῖον ταχύτατα (ἐντὸς περιπόου 10 λεπτῶν ἀπὸ τῆς λήψεώς του ὑπὸ τῆς ἐγκύου) εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ αἵματος ταύτης, εἰς τὸ ἐνάμιον ὑγρὸν καὶ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἐμβρίου, προκαλοῦνται βλάβαι ἐκφυλιστικαὶ τῶν ἐν διαπλάσει τρυφερῶν κυττάρων τοῦ ἐμβρίου. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐκ τούτου εἶναι νὰ γεννῶνται πολλάκις παιδιὰ θνησιγενῆ, πρόωρα, παιδιὰ μὲ σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἀνωμαλίας, ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἀσθενικά, τὰ ὁποῖα, μὴ ἀναπτυσσόμενα κανονικῶς εἰς τὴν μετέπειτα ζωὴν των, ἀποθνήσκουσι συνήθως εἰς μικρὰν ἡλικίαν.

Ἡ βρεφικὴ θνησιμότης τῶν οἰκογενειῶν

τῶν ἀλκοολικῶν ἀυξάνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μέγα μέρος τῶν οἰκονομικῶν μέσων τῆς οἰκογενείας διατίθεται διὰ τὴν προμήθειαν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, εἰς βῆρος τῆς διατροφῆς, ἐνδύσεως καὶ λοιπῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς των, μὲ ἀποτέλεσμα τὰς στερήσεις, καὶ γενικῶς τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ βιοτικικοῦ ἐπιπέδου τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν ἐξαθλίωσιν πολλὰκις ταύτης· τοῦτο δὲ συνεπιφέρει συνθήκας δυσμενοῦς διαβιώσεως τοῦ βρέφους καὶ αὐξήσιν τῆς θνησιμότητος καὶ νοσηρότητος τούτου.

Ἐν τῇ ἀλκοολικῇ οἰκογενείᾳ τὸ βρέφος παραμελεῖται εἰς μεγάλον βαθμὸν ἀπὸ ἀπόψεως φροντίδων καὶ περιποιήσεων, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἕνα σοβαρὸν λόγον αὐξήσεως τῆς βροφικῆς θνησιμότητος τῶν ἀλκοολικῶν οἰκογενειῶν.

7) Ἡ ἔλλειψις μορφώσεως καὶ γνώσεων τῶν μητέρων διὰ τὴν καλὴν ἰατροφῆν τοῦ βρέφους των. Ἡ ἀνεπαρκὴς μόρφωσις τῶν μητέρων καθιστᾷ ταύτας ἀνικάνους νὰ ἀντιληφθῶσι καὶ νὰ ἐκτιμῆσωσι τὴν σημασίαν τῶν ὁδηγιῶν τῶν Ἰατρῶν, τῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν, τῶν Μαιῶν καὶ παντὸς ὑγειονομικοῦ ὀργάνου καὶ νὰ ἀκολουθήσωσι ταύτας ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ὑγείας τοῦ βρέφους των. Τὴν ἀδυναμίαν ταύτην αὐξάνουν καὶ αἱ τόσαι ἀνθυγειναιὶ καὶ

ἐπικίνδυνα διὰ τὴν ὑγείαν προλήψεις, αἱ ὁποῖαι διετηρήθησαν μέχρι σήμερον ἀπὸ τὰ βῆθη τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαθείας, καὶ αἱ ὁποῖαι, συνεχιζόμεναι διὰ τῆς παραδόσεως κακῶς ἐπὶ ἀμορφῶτων πληθυσμῶν, διαδραματίζουσι σπουδαιότατον βλαπτικὸν ρόλον ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας τῶν βρεφῶν, ὡς π.χ. τὸ ἀλάτισμα τοῦ βρέφους ἅμα τῇ γεννήσει διὰ νὰ γίνῃ νόστιμον, τὸ χάραγμα διὰ ξυραφίου τοῦ στήθους τοῦ βρέφους διὰ νὰ βγῇ τὸ κακὸ αἷμα, τὸ σφικτὸ σπαργάνωμα διὰ νὰ μὴν γίνῃ καμπούρικο τὸ παιδί, κλπ. Καὶ εἶναι ἀνάγκη αἱ τοιαῦται ἐπικίνδυνα καὶ ἀνθυγειναιὶ προλήψεις νὰ ἐκριζωθῶσι πλέον ἀπὸ τὸν λαόν μας. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο καλοῦνται νὰ ἀναλάβωσι τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν διαφώτισιν τῶν μητέρων αἱ Ἐπισκέπτριαι ἰδίως Ἀδελφαὶ καὶ Μαιῶν κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἰδίως ὑπηρεσίαν των, διὰ νὰ καταστῇ πραγματικὴ εὐτυχία διὰ τὸν λαόν μας ἡ νεωστὶ διὰ νόμου πλαισίωσις, καὶ διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ὑγειονομικὴν μας ὑπηρεσίαν, τῆς ὑπαίθρου χώρας μας ὑπὸ ἀρκετοῦ ἀριθμοῦ ὑγειονομικῶν πυρῆνων, ὡς εἶναι τὰ Ἀγροτικά, Κοινοτικά Ἰατρεῖα, καὶ Κοινοτικά Ὑγειονομικοὶ Σταθμοί, ἀπὸ τὸ προσωπικὸν τῶν ὁποίων πολλὰ ἀναμένει ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία τῆς Πατρίδος μας. (Συνεχίζεται)

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΑΠΕΜΟΝΩΘΗ ΚΑΡΚΙΝΟΓΟΝΟΝ ΟΕΥ

Οὐάσιγκτων (Ἰανουάριος).—Διὰ πρώτην φοράν ἐπετεύχθη ὑπὸ ἐπιστημόνων ἢ ἀπομόνωσις ἐνὸς δξέος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ κύτταρα καὶ τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων κυττάρων ἐπιδράσεώς του, δύναται νὰ προκαλέσῃ καρκίνον. Ἡ ἐν λόγῳ ἀνακάλυψις θεωρεῖται σημαντικὴ, διότι ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐπιτρέψῃ, ἐν τέλει, ὅπως κατορθωθῇ ἡ ἀναχαίτισις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ καρκίνου, ἴσως δὲ καὶ ἡ θεραπεία του. Τὸ ἀπομονωθὲν ὄξυ εὐρίσκεται εἰς τὸν πυρῆνα τῶν κυττάρων, συγκεκριμένως δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ τμήμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν μετάδοσιν κληρονομικῶν ἰδιοτήτων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πρόκειται, δηλαδή, περὶ εἶδους «χημικοῦ καθοδηγητοῦ», ὅστις, διὰ τῆς ἐπιδράσεώς του ἐπὶ τῶν λοιπῶν κυττάρων, ἐπιτυγχάνει τὴν διαμόρφωσίν των κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκτέλεσιν ὀρισμένου ἔργου.

Ἡ ἀπομόνωσις τοῦ δξέος ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ Δρος Νομπούρου Σουεόκα, ἐκ Κυότο τῆς Ἰαπωνίας, καὶ τοῦ Δρος Ρόμπερτ Πῶλ Λεβάνιν, εἰς τὸ Ἀντικαρκινικὸν Ἰνστιτοῦτον Σλόουν-Κέττερινγκ. Ὁ κ. Σουεόκα ἔλαβε τὸ ἐπὶ διδακτορίᾳ διπλωμά του εἰς τὴν Βιολογίαν τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρτ.

Τὸ ἐπιστημονικὸν κατόρθωμα τῶν δύο ἐπιστημόνων, πλὴν τῆς ἱατρικῆς ἀξίας του, ἔχει καὶ γενικωτέραν τοιαύτην, διότι ρίπτει φῶς ἐπὶ τοῦ τρόπου ἀναπαραγωγῆς καὶ συντηρήσεως τῶν βασικῶν μορφῶν ζωῆς.

Διὰ τῆς ἀνακάλυψεως ταύτης ἐπεβεβαιώθη ἡ θεωρία ὅτι αἱ συνθήκαι διαβιώσεως καὶ οἱ κανόνες οἱ ὁποῖοι διέπουν τὴν διαβίωσιν τῶν βασικῶν μορφῶν ζωῆς δὲν διαφέρουν πολὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι διέπουν τὴν ζωὴν τῶν βακτηριδίων ἢ τῶν κυττάρων τῶν θηλαστικῶν ζώων.